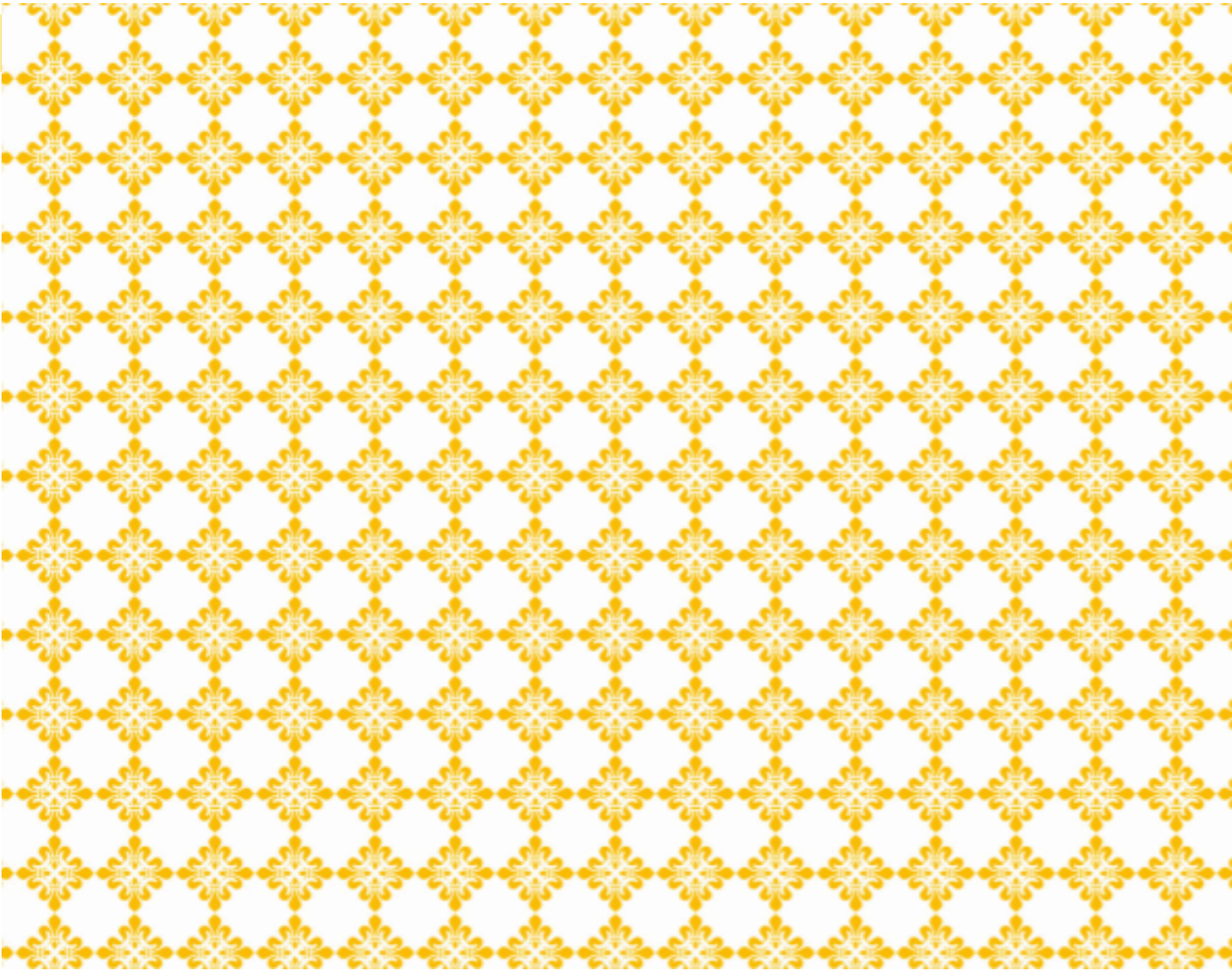

Delårsrapport augusti 2024

Tekniska nämnden

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	3
2	Uppdrag och ansvar.....	3
3	Väsentliga händelser.....	4
4	Uppföljning av mål.....	5
4.1	Kommunfullmäktiges målbild och övergripande mål.....	5
4.2	Utvecklingsmål för grunduppdraget.....	8
5	Uppföljning av riktade satsningar och uppdrag.....	10
5.1	Satsningar och uppdrag från kommunfullmäktige.....	10
6	Uppföljning ekonomi.....	11
6.1	Ekonomisk analys.....	12
6.2	Åtgärder för budget i balans.....	14
6.3	Uppföljning volymer.....	15
7	Uppföljning av väsentliga externa utförare.....	15
7.1	Sammanfattning av utförd uppföljning.....	15
8	Investeringsredovisning.....	16
8.1	Investeringsredovisning, årlig budget (mnkr).....	16
8.2	Investeringsredovisning, enskilda projekt (mnkr).....	16
9	Förväntad utveckling.....	18
10	Internkontroll.....	20
11	Verksamheten för vatten- och avlopp.....	24
11.1	Verksamhet.....	24
11.2	Väsentliga händelser.....	24
11.3	Resultaträkning.....	25
11.4	Ekonomisk analys.....	25
11.5	Åtgärder för budget i balans.....	26
11.6	Ekonomiska nyckeltal.....	27
11.7	Investeringsredovisning.....	27

1 Sammanfattning

Tekniska nämndens delårsrapport innehåller en sammanställning av hur nämnden bidrar till kommunfullmäktiges målbild och övergripande mål samt de utvecklingsmål som finns för grunduppdraget. Arbetet med samtliga politiska mål och uppdragen/satsningar pågår.

Tekniska nämndens skattefinansierade verksamheters helårsprognosen visar intäkter på 754,7 miljoner kronor och kostnader på 923,7 miljoner kronor, vilket ger ett netto på -169,0 miljoner kronor som finansieras via ramtilldelning i budgeten. Prognosen för helår visar en negativ avvikelse med 3,1 miljoner kronor mot årets budget. Avvikelsen beror framförallt på förändrade förutsättningar kopplat till rivningar och saneringar som har en koppling till kommunens nybyggnationer.

Tekniska nämndens investeringsredovisning för skattefinansierade verksamheter visar en prognos på 535,9 miljoner kronor. Prognosen visar en positiv avvikelse med 43,4 miljoner kronor mot budget. Avvikelsen beror framförallt på förändrade tidplaner för enskilda investeringsprojekt.

Taxefinansierade verksamheten Vatten och avlopps (VA) helårsprognosen för driften visar intäkter på 131,6 miljoner kronor och kostnader på 152,7 miljoner kronor, vilket ger ett netto på -21,1 miljoner kronor. Underskottet beror på kostnadsökningar på grund av ökade räntekostnader och inflation och kommer att omhändertas i taxeprocessen.

Tekniska nämndens investeringsredovisning för taxefinansierade verksamheten VA visar en prognos på 381,3 miljoner kronor, vilket är en positiv avvikelse med 34,7 miljoner kronor mot budget. Avvikelsen beror framförallt på förändrade tidplaner för enskilda investeringsprojekt och att exploateringsprojekt inom VA följer utbyggnadstakten för kommunens exploateringsprojekt vilken har haft förändrade tidplaner.

2 Uppdrag och ansvar

Tekniska nämnden i Enköpings kommun ska se till att det finns välskötta kommunala fastigheter, rent vatten, väl underhållna och säkra vägar, unika parkmiljöer samt näringsrika måltider.

Samhällsbyggnadsförvaltningen är tekniska nämndens tjänstemannaorganisation. Förvaltningen har cirka 400 anställda och leds av tf förvaltningschef Danielle Littlewood-Larsson.

På förvaltningen har vi verksamheterna:

- Fastighet och städservice
- Måltidsservice
- Allmän plats (park, gata, trafik, samhällsbetalda resor och kommunens fordonssamordning)
- Strategisk planering
- Mark- och exploatering
- Vatten- och avlopp

Verksamheten för Vatten och avlopp

Uppdraget för VA-verksamheten är att producera och leverera ett godkänt dricksvatten, avleda, rena och återföra renat spill- och dagvatten till sjöar och vattendrag inom verksamhetsområdena för VA. VA-verksamheten svarar för planering, ny- och ombyggnation samt drift och

underhåll av verk, distributionsnät, dagvattenanläggningar, pumpstationer, reservoarer och tryckstegringsstationer

Verksamheten för Fastighet

Verksamheten för Fastighet ansvarar för att behålla värdet på fastighetsbeståndet och tillhandahålla ändamålsenliga lokaler för kommunens alla verksamheter inklusive lokalvård. Avdelningen består av ca 170 personer som är fördelade 5 enheter:

- Förvaltarenheten med uppdrag att ha rollen fastighetsägare och är avtalspart mot kommunernas verksamheter.
- Projektenheten med uppdrag att verkställa kommunens investeringsprojekt kopplat till lokalförsörjningen.
- Driftenheten med uppdrag är att ansvara för driften av kommunens fastighetsbestånd genom felavhjälpande underhåll samt tillsyn och skötsel. Driftoptimering ingår även i uppdraget.
- Fastighetsutveckling med uppdrag är att säkerställa lokalförsörjningen på kort och lång sikt för kommunens verksamheter samt optimering av kommunens energiförbrukning i befintliga fastigheter.
- Städheten med uppdrag är att genomföra lokalvård för kommunens samlade lokalbestånd.

Verksamheten för Allmän plats

Verksamheten för Allmän plats ansvarar för och utvecklar gator, vägar, torg, parker och andra platser som i detaljplan utgör allmän plats för Enköpings nuvarande och framtida invånare och besökare. Verksamheten består bland annat av en trafikenheter som säkerställer leverans av samhällsbetalda resor för kommunens medborgare samt kommunens fordonssamordning. När vi förvaltar och utvecklar våra allmänna platser gör vi det utifrån områdena: grönstruktur, användning och flöden, ytor och beläggning samt gestaltning.

Verksamheten för Mark och exploatering

Vi säkerställer att kommunen har en långsiktig markplanering och identifierat markbehov för framtida samhällsutveckling. Vi förvärvar och förvaltar eller utvecklar mark utifrån uppsatta mål för politisk ambition, samhällsutveckling och hållbarhet.

Verksamheten för Strategisk planering

Vi ansvarar för översiktsplanering som hanterar den långsiktiga samhällsplaneringen för kommunens tätorter och mindre orter. Även landsbygdsfrågor, ekologi och vattenfrågor ingår i översiktsplaneringen. Vi arbetar med detaljplanering utifrån ansökan om ny eller förändrad detaljplan.

Avdelningen Måltidsservice

Måltidsservice ansvarar för kommunens kök inom förskola, skola och äldreomsorg. I arbetet ingår att se till att måltiderna är näringsriktiga och anpassade efter de som ska äta dem. Maten som vi serverar ska vara gärna vara ekologisk och närproducerad om det är möjligt. Dessutom arbetar vi mycket med att minska svinn och använda säsongsanpassad matsedel.

Förvaltningens stab

Staben är förvaltningens gemensamma verksamhetsstöd. Vi arbetar med specialiststöd, styrningsfrågor, utveckling, service och samordning för våra verksamheter och genomför interna kontroller/uppföljningar. Vi säkerställer leverans för de projekt och aktiviteter vi ansvarar för.

3 Väsentliga händelser

Händelser som påverkar förvaltningen är att alla verksamheter arbetar med effektiviseringar och besparingar kopplat till kostnadsökningar. Framförallt har det skett kostnadsökningar för inköp av varor och tjänster de senaste åren, vilka behöver hanteras genom effektiviseringar

inom verksamheterna.

Förvaltningen står inför en omorganisation till årsskiftet som kommer att innebära förändringar i grunduppdraget då förvaltningen går mot att bli en mer renodlad teknisk försörjning. Förvaltningen ser även att det sker en förändring i att nya arbetsuppgifter ökat. Exempel på nya arbetsuppgifter är digitalisering, att arbeta med dataanalys, försäkringsutredningar och uppföljning av inköp. För att möta upp detta och samtidigt hitta effektivaste sätt att använda verksamhetsstöd kommer staben att göra en genomlysning av behov under hösten.

Klimatförändringar påverkar arbetet med vinterväghållning. Årets vinter har medfört stora mängder grus på vägarna, vilket nu medför ett omfattande arbete med sandupptagning. Det gör att mer tid och pengar behöver läggas för att hantera vinterväghållningen än tidigare år. Klimatförändringarna har även under årets första månader skapat översvämningar i fler områden i samband med snösmältning och nederbörd på frusen mark. Utredningar pågår för att förebygga att dessa situationer sker i framtiden.

Resandet har ökat med samhällsbetalda resor, det vill säga hur många körda kilometer med färdtjänst som sker. Det medför ett underskott mot budget i prognosen.

Utvecklingsarbetet inom hållbarhetsarbetet klimatneutrala Enköping med Myran som testbädd har tagit fart och används nu även i andra områden där stadsdelsutveckling är aktuell. Detta skapar ett bättre samarbete mellan förvaltningar, verksamheter och externa parter för att bidra till ett hållbart Enköping i framtiden. Detta är en del av arbetet med utveckling av samhällsbyggnadsprocessen med dess försörjningar.

4 Uppföljning av mål

4.1 Kommunfullmäktiges målbild och övergripande mål

Kommunfullmäktiges övergripande målbild och mål för perioden 2024–2027 är att tillsammans skapa en tryggare kommun som vi är stolta över att bo och verka i.

Tillsammans skapar vi trygghet

"Trygga människor visar tillit, stöttar varandra och bidrar till en hållbar framtid tillsammans. Trygg är den som kan lita på att få stöd och hjälp i livets olika skeden, slipper vara rädd för olyckor och brott och lever i ett väl fungerande samhälle. Trygghet skapas när vi lever ett självständigt liv och är vårt allra bästa jag, samtidigt som vi känner samhörighet och stolthet i en jämlik och inkluderande omgivning."

För att alla ska bidra till ökad trygghet i Enköping fokuserar vi på tre övergripande koncernmål, våra tre S:

- *Samhörighet*
- *Självständighet*
- *Stolthet*

4.1.1 Tillsammans skapar vi trygghet

För nämnden innebär det:

Trygghet och säkerhet är centrala värden för vår livskvalitet. Våra leveranser ska fungera även vid samhällsstörningar vilket gör oss till en bra plats att bo och leva på. En god beredskap minskar vår sårbarhet och skapar förutsättningar för en fungerande vardag. Vi arbetar för färre oönskade händelser och för att minska dess konsekvenser.

Tekniska nämnden ansvarar för våra gator, vägar, torg, parker och andra platser som i detaljplan utgör allmän plats. Det är områden som är offentligt tillgängliga och avsedda för ett gemensamt behov. Våra medborgare, besökare och näringsliv ska på ett tryggt sätt kunna vistas och färdas i våra offentliga platser, när som helst på dygnet och under hela året.

Tillsammans med både interna och externa aktörer samverkar vi för att förbättra Enköping som en trygg plats.

Nämndens målsättning för 2024:

1. Våra verksamheter ska vara förberedda för att hantera störningar och kriser så våra medborgare kan känna trygghet med att våra leveranser fungerar. Därför fokuserar vi under året på att arbeta med beredskap i våra verksamheter och aktiviteterna i kommunens beslutade krisberedskapsplan.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har ingått en överenskommelse som reglerar ersättning och uppgifter och därtill kopplat stöd för kommunernas arbete med krisberedskap. Utifrån detta har kommunfullmäktige tagit beslut om en krisberedskapsplan med åtgärder för perioden 2022 till 2026 (KS2023/564).

Tekniska nämnden kommer därför att prioritera arbete med beredskap i verksamheterna och områdena som pekats ut i kommunens krisberedskapsplan. Prioriteringen gör vi för att verksamheterna ska vara förberedda på att hantera och stötta upp vid samhällsstörningar och kriser.

Till delåret har nämnden bidragit genom att:

Trygghet i skolmiljön är en viktig del i att våra barn och unga når sina studiemål och får en god grund för framtiden. Lika viktigt är det med trygghet i andra lokaler så som äldreboenden, vårdboende och lokaler för fritid och upplevelser. Tekniska nämnden har fortsatt arbetet med att säkerställa lokaler enligt lokalförsörjningsplanen där en höjdpunkt under 2024 var invigningen av det nya Westerlundska gymnasiet.

Utveckling av fastighetsbeståndet fortsätter enligt plan, bland annat genom en fastighetsstrategi och lokalförsörjningsplan. Dessa styrdokument ska ligga till grund för en bättre förvaltning och effektivitet under objektets hela livscykel.

Tryggare utemiljöer har också varit i fokus med översyn av växlighet och framkomlighet på allmänna platser och på våra vägar. Tillsammans inom ramen för "Tryggare Enköping" deltar vi i olika aktiviteter som syftar till att förbättra tryggheten.

Nämnden har även arbetat med kommunens nödvattenplan och beredskapsplan under perioden. Förberedelser har gjorts inför tester med reservkraft för utvalda fastighetsobjekt som en del av beredskapsplanen. Nämnden arbetar även med uppdatering av kontinuitetsplaner under året med utökad scenarioplanering.

4.1.2 Samhörighet

För nämnden innebär det:

Att de som bor och verkar i kommunen på olika sätt ges möjlighet och deltar i utvecklingsfrågor och projekt. Vi ska upplevas som öppna för nya idéer och samarbeten för ett hållbart samhällsbygge till kommande generationer.

Våra miljöer och lokaler ska främja möten mellan människor och upplevas som trygga att besöka alla dagar och tider på året. I vårt projektarbete samarbetar vi nära andra nämnder och förvaltningar för att hitta bra lösningar och kostnadseffektivitet.

Nämndens målsättning för 2024:

2. Våra fastigheter ska vara driftoptimerade där förbrukningen av energi, vatten och köldmedia hålls låga. Tillsammans med våra hyresgäster strävar vi efter att i första hand erbjuda egna lokaler med en hög nyttjandegrad och tillgänglig utformning.

Vi arbetar för att göra kommunens fastigheter och anläggningar mer energieffektiva genom att till exempel byta fönster, se över ventilation, isolera tak och återanvända värme. Vi byter även ut äldre ljuskällor till mer energisnåla lösningar. Våra verksamheter ska ha en hållbar vattenanvändning där målet är att minska konsumtionen. Vi väljer bästa möjliga teknik sett ur ett hållbart perspektiv, det innebär att göra kloka investeringar redan vid byggnation för att exempelvis få lägre drift- och underhållskostnader. Målet är att minska energiåtgången och åtgärder för våra fastigheter sker inom projektet EnEff (tidigare EnOff). Hållbarhetslöfte tre för vatten innehåller 12 aktiviteter där nämnden arbetar med kampanjer för minskad vattenanvändning.

3. Vi vill stärka samarbetet kring yttre skötsel och utemiljöer tillsammans med andra nämnder och kommunala bolag. Genom förbättrad samordning och planering får vi ett bättre nyttjande av tid, inköp och redskap samtidigt som vi sänker kostnader.

Idag bedrivs fastighetsskötsel och yttre skötsel av samhällsbyggnadsförvaltningen, upplevelseförvaltningen och AB Enköpings hyresbostäder (EHB). Yttre skötsel innefattar besiktningar, underhåll och reparationer. Genom att samordna skötsel och inköp mellan förvaltningarna och bolaget finns förhoppningen att kostnaderna kan minska på kort (1-2 år) och lång sikt. Samordning ger även en bättre nyttjandegrad av kommunens maskinpark.

Till delåret har nämnden bidragit genom att:

Vi strävar efter att de som bor och verkar i kommunen på olika sätt ges möjlighet och deltar i utvecklingsfrågor och projekt i större utsträckning. Vi har genomfört dialog kring Älgvägens lekplats i Hummelsta och planerar en dialog för ny lekplats i Klosterparken i höst samt en dialog kring ny park/lekpark i Bergvreten. Vi planerar även för medborgardialog om trafikinvesteringar.

En utmaning under våren har varit att flera nyckelpersoner som arbetar med planering och dialoger varit borta vilket lett till att vi haft några brister i förankringsarbetet och i kommunikationen.

För våra fastigheter vidareutvecklar under året kunddialogerna för att bättre kunna möta upp förväntningar och justera beställningar. Vi har gjort vår årliga undersökning av kundernas nöjdhet med stöd av Evimetric. Där ser vi att förskolan sticker ut med sin upplevelse av skötsel, drift och underhåll medans övriga kundgrupper ger oss bra betyg. För att kunna sätta in rätt åtgärder och bättre förstå grundorsaker

genomför vi djupintervjuer inom förskola kring vår leverans. Vi har implementerat en modul i fastighetssystemet för att bättre kunna följa leveransen med nyckeltal för städservice. Med denna modul kan vi hitta mer potential till effektiviseringar.

Energikartläggningar för våra fastigheter genomförs och där finns en plan för optimering per objekt. Projekt EnOff löper på som planerat där vi gör investeringsprojekt utifrån driftoptimering. Där det är lönsamt installeras solenergi på våra fastigheter, detta sker inom ramen för EnOff-projektet och energikartläggningen. Miljöbyggnad silver ligger i grund för nybyggnation och där ingår nivåer för driftoptimering. Nyttjandegrad av lokaler, här har vi gjort en aktivitet för ytterligare driftoptimering vid sommaruppehåll (besparing ca 400.000 kr) Summerat finns en struktur och arbetssätt för att arbeta löpande med driftoptimering i våra fastigheter.

4.1.3 Självständighet

För nämnden innebär det:

Vår personal och våra elever ska vara nöjda med skolans fysiska arbetsmiljö, måltider och utemiljöer. Våra lokaler och utemiljöer ska vara trygga och bidra till en god uppväxt.

Barn och unga ska självständigt kunna ta sig till exempelvis skolan eller idrottsaktiviteter på egen hand.

Till delåret har nämnden bidragit genom att:

Under delåret har fastighetsavdelningen arbetat med slutförandet av nya Westerlundiska gymnasiet för att säkerställa att både den inre och yttre miljön bidrar till en trygg och inspirerande miljö för både elever och personal. Efter den genomförda kundundersökningen Evimetrix finns ett bra underlag att arbeta vidare med gällande utveckling av utbildningslokaler. Fördjupade intervjuer utifrån denna undersökning pågår för att hitta rätt insatser som bidrar till en god arbets- och studiemiljö för personal och elever.

Vi fortsätter utvecklingen av befintliga gröna miljöer enligt investerings/reinvesteringsplan med fokus på renovering av våra befintliga parker som Rådhusgården, Munksundskällan, Fisktorget och Fjärdhundraparken. En ny lekplats invigdes i Skolparken som heter "Lilla fåfången", ett Enköping i miniatyr som lekfullt lär oss om vår stad och historia. Inom området trafik och mobilitet fortsätter arbetet med att förbättra för gående och cyklisterna i linje med den beslutade trafikstrategin för kommunen. Under sommarlovet möjliggjordes fria resor för ungdomar med samhällsbetalda resor. Frida resor med UL under sommaren erbjuds barn och ungdom sen tidigare men har inte inkluderat samhällsbetalda resor som färdtjänst.

4.1.4 Stolthet

För nämnden innebär det:

Våra utemiljöer, lokaler och tekniska lösningar ska stärka platsvarumärket och bidra till att fler vill bo, arbeta i och uppleva Enköping. Genom vårt hållbarhetsarbete bidrar vi till en levnadsmiljö att känna stolthet över.

Vi främjar lokala arrangemang och aktiviteter som bidrar till en positiv upplevelse av oss.

Nämndens målsättning för 2024:

4. Fortsatt upprustning av hamnområdet och Klosterparken som skapar möjlighet till rekreation och Mälarnära upplevelser.

I samverkan med föreningar och markägare utvecklar kommunen områden kring Mälaren till förmån för Enköpingsborna och en växande besöksnäring. Där det finns möjlighet till samarbeten ser vi över möjligheten att förbättra landstigning på öar och tillgängligheten till stränder genom röjning av vass. Det gör vi för att fler ska få möjlighet att njuta av närheten till Mälaren och dess möjligheter till rekreation och aktivitet. Vi fortsätter den påbörjade utvecklingen av hamnområdet och Klosterparken där vi under året utvärderar tidigare insatser och beslutar om en uppdaterad plan.

Till delåret har nämnden bidragit genom att:

Under året har vi möjliggjort för fler upplevelser och event i kommunen så som Trädgårdsdagen, upprustning av lekpark, grönområden, parker och förbättringar i naturreservat. Bland annat har ingången till Gröngarnsåsen fått en portal som är boplat till pollinatörer. Vi har möjliggjort för fler så kallade "Food trucks" inne i Enköping. Drömparken har även fått status som byggnadsminne, den första parken i länet att få den utmärkelsen.

För att fånga upp förbättringsförslag och lyssna av vad våra trafikanter tycker om oss som cykelkommun genomförs en undersökning som heter Cyklistvelometern. Undersökningen ger oss möjligheter att förbättra vår infrastruktur för cyklister i Enköping. En bra infrastruktur för cykel möjliggör bland annat för barn och unga att självständigt kunna transportera sig till skola och fritidsaktiviteter. För att underlätta tillståndsansökningar inför vi e-tjänster som ersätter tidigare fysiska blanketter, det ska underlätta för våra sökande.

Nya Westerlundiska gymnasiet invigdes som planerat till skolstarten och är något att känns stolthet över. Våra gymnasieelever och personal har fått helt nya lokaler anpassade efter verksamhetens behov. Gymnasiet har ett campuskoncept, där tre byggnader sammanlänkats med varandra. Annan verksamhet ska också få plats för att optimera användandet av lokalerna och därmed sänka kostnaderna. Det kan till exempel handla om kultur-, sport- eller mötesaktiviteter.

4.2 Utvecklingsmål för grunduppdraget

4.2.1 Beredskap att hantera störningar och trygga nämndens leveranser

Våra verksamheter ska vara förberedda för att hantera störningar och kriser så våra medborgare kan känna trygghet med att våra leveranser fungerar. Därför fokuserar vi under året på att arbeta med beredskap i våra verksamheter och aktiviteterna i kommunens beslutade krisberedskapsplan.

Arbetet med NIS-direktivet fortsätter enligt plan för vatten och avlopp där vi har en beredskapsstrategi knuten till verksamheten på deltid som stöd. NIS-direktivet ställer krav på säkerhet i nätverk och informationssystem. Reglerna omfattar leverantörer av samhällsviktiga tjänster och vissa digitala tjänster. Vid revisioner har vi uppfyllt kraven och förberedelser pågår inför implementering till NIS 2 som träder i kraft 2025.

Nämnden har även arbetat med kommunens nödvattenplan och krisberedskapsplan under perioden. Krisberedskapsplanen bygger på att utnyttja kommunens samlade resurser vid allvarigare händelser. En inventering har gjorts gällande reservkraft för våra fastighetsobjekt som grund för framtida behov och prioriteringar. En översyn av kommunens trygghetspunkter pågår där fastighetsavdelningen deltar. Nämnden arbetar även med uppdatering av kontinuitetsplaner under året med utökad scenarioplanering. Utifrån beredskapsplanen finns frågan om

livsmedelsförsörjning att fokusera på framöver och även samhällsplanering för att hantera extremväder med temperaturväxlingar och nederbörd. En skyfallsmodell håller på att arbetas fram där förvaltningen deltar.

Det finns både processer och arbetssätt kring beredskap som används av verksamheterna och förvaltningen har hanterat både mindre och större störningar regelbundet där kontinuitetsplaneringen fungerat och även beredskapen. En större utbildningsinsats genomfördes under vintern där chefer och nyckelpersoner gick utbildningar i stabsmetodik för att vi ska vara flera som kan leda vid en kris eller samhällsstörning.

Bedömningen är att det arbete som gjorts under delåret bidrar till måluppfyllelsen.

4.2.2 Upprustning av hamnområdet och Klosterparken som skapar rekreation och Mälarnära upplevelser

Fortsatt upprustning av hamnområdet och Klosterparken som skapar möjlighet till rekreation och Mälarnära upplevelser.

Utvecklingen av hamnområdet är vital för vilka insatser vi ska göra framöver och på vilket sätt. Vi är fortsatt delaktiga i arbetet med stadsdelsutvecklingen för hamnområdet.

En revidering av projektdirektivet och omfattning av insatser för Klosterparken pågår men är försenat på grund av vakanser och frånvaro på förvaltningen.

2026 planerar vi för muddring och fram tills dess systematisk rensning längst farleden, insatser för att komma ikapp en längre underhållsskuld för farleden. En insats görs under hösten i farleden för att ta bort dolda hinder och risker under vattenytan, vi har även ansökt om att minska djupet på kartorna som en säkerhetsåtgärd.

Bedömningen är att det arbete som pågår bidrar till måluppfyllelse men kommer att ta tid då det finns en underhållsskuld kring farleden och förseningar med projektet för Klosterparken.

4.2.3 Driftoptimerade fastigheter med låg förbrukning av energi, vatten och köldmedia

Våra fastigheter ska vara driftoptimerade där förbrukningen av energi, vatten och köldmedia hålls låga. Tillsammans med våra hyresgäster strävar vi efter att i första hand erbjuda egna lokaler med en hög nyttjandegrad och tillgänglig utformning.

Verksamheterna har under flera år arbetat aktivt med driftoptimering och reinvesteringar i syfte att effektivisera underhållskostnader. Ett exempel är det fleråriga projektet EnOff som fastighet deltar i, genom detta har vi kunnat sänka både förbrukning och kostnader för energi, värme och vatten. Energikartläggningar för våra fastigheter genomförs och där finns en plan för optimering per objekt. Projekt EnOff har hjälps oss att öka kompetensen inom driftoptimering och att implementera struktur och metoder för systematisk förbättring av energieffektivisering.

Där det är lönsamt installeras solenergi på våra fastigheter, detta sker inom ramen för EnOff-projektet och energikartläggningen.

Miljöbyggnad silver ligger i grund för nybyggnation och där ingår nivåer för driftoptimering. Tillsammans med vatten och avlopp har vi även arbetat med att minska vattenförbrukningen i våra fastigheter och vid lokalvård. Städservice har ett projekt med skurning med en robot nattetid för att nyttja tiden då lokalerna inte används. Även vatten och avlopp arbetar systematiskt med optimering av energi, kemikalier och värme/kyla i sina anläggningar.

Vi har även arbetat med nyttjandegrad av lokaler, här har vi gjort en aktivitet för ytterligare driftoptimering vid sommaruppehåll (besparing ca 400.000 kr)

Summerat finns en struktur och arbetssätt implementerat för att arbeta löpande med driftoptimering i våra fastigheter och drift.

Bedömningen är att det arbete som gjorts under delåret bidrar till måluppfyllelsen.

4.2.4 Stärkt samarbetet kring yttre skötsel och utemiljöer tillsammans med andra nämnder och kommunala bolag

Vi vill stärka samarbetet kring yttre skötsel och utemiljöer tillsammans med andra nämnder och kommunala bolag. Genom förbättrad samordning och planering får vi ett bättre nyttjande av tid, inköp och redskap samtidigt som vi sänker kostnader.

För 2024 har nämnden ett uppdrag för att samordna yttre skötsel mer effektivt jämfört med nuläget. Vi har undersökt möjligheterna att göra kartläggning, produktionsplanering och omställningen i egen regi. Möten tillsammans med EHB, upplevelseförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen och kommit fram till att vi behöver en extern resurs med erfarenhet och som är objektiv i att ta fram framtida upplägg, utvecklingsbehov och ansvarsområden. I projektledarens uppdrag ingår även förändringsledning så att omställningen säkras och effekt uppnås. Ett avrop pågår av ett externt stöd som finansieras av samhällsbyggnadsförvaltningen. Projektet kommer inte att vara slutfört under 2024 utan fortsätta även under våren 2025 där det även finns en styrgrupp och projektgrupp beslutad för att styra, stötta och följa upp projektet.

Bedömningen är att uppdraget med yttre skötsel är försenat och inte bidragit till måluppfyllelse under första halvåret. Detta på grund av svårigheter med att få till samordningsmöten och resurser att arbeta med projektet.

5 Uppföljning av riktade satsningar och uppdrag

5.1 Satsningar och uppdrag från kommunfullmäktige

Särskilda satsningar i KF:s årsplan	Uppföljning av satsning
Fortsatt verksamhetsutveckling	Inom ramen för ständiga förbättringar genomförs både stora och små aktiviteter som utvecklar kärnverksamheten. Bland annat driftoptimering, minskat matsvinn, införande av fler e-tjänster och utveckling av grönområden och trafikflöden. Ett utvecklingsarbete pågår även inom portföljstyrning med PEJL-modellen som standard och en upphandling av ett gemensamt projektverktyg pågår. Införande av portföljstyrning för nyutveckling på förvaltningen är i uppstartsfas.
Hållbarhet prioriteras	Nämnden fortsätter arbetet med färdplaneringa för ett hållbart län (våra hållbarhetslöften) och arbetet går enligt plan. I arbetet med färdplanerna ingår förverkligande av Regeringens livsmedelsstrategi, förbättrad vattenkvalitet, klimatanpassning, främjande av biologisk mångfald och driftoptimering som några initiativ.
Stöd till vägföreningar och arbetsresor med färdtjänst	Stöd till vägföreningar och arbetsresor med färdtjänst är genomfört. Under sommaren infördes även möjligheten till fria resor för barn och ungdomar som reser med färdtjänst för att möta upp de fria resor som andra barn och ungdomar erbjuds med UL-kort under sommaren.

Uppdrag i KF:s årsplan	Uppföljning av uppdrag
Effektiviseringskrav på nämnderna	<p>Budgeten är lagd utifrån effektiviseringskrav. Varje verksamhet har satt en plan för både besparingar och effektiviseringar.</p> <p>Förvaltningen påverkas av kostnadsökningar till följs av hög inflation, indexökningar vid inköp av bland annat material, fjärrvärme, hantering av avfall och VA. Det sker arbete inom alla verksamheter för att parera dessa kostnadsökningar och leverera budget i balans.</p> <p>Det är utmanande för verksamheterna att arbeta med budget i balans i och med att arbete med effektiviseringar har skett under många år för att kunna leverera ökad ambition till kommuninvånarna. I kommande besparingar behöver hanteras med politisk ambitionssänkning för att kunna möta kostnadsökningar eller minskning av budgetram.</p>

6 Uppföljning ekonomi

Sammanfattning

Tekniska nämndens utfall för perioden januari-augusti visar intäkter på 492,2 miljoner kronor och ett netto på 99,8 miljoner kronor.

Helårsprognosen visar intäkter på 754,7 miljoner kronor och kostnader på 923,7 miljoner kronor, vilket ger ett netto på -169,0 miljoner kronor.

Det är en avvikelse mot årets budget och visar ett underskott på 3,1 miljoner kronor. Avvikelsen beror framförallt på förändrade förutsättningar kopplat till rivningar och saneringar som har en koppling till kommunens nybyggnationer.

Resultaträkning

Intäkter / Kostnader (mnlr)	Bokslut 2023	Utfall jan-aug 2023	Utfall jan-aug 2024	Budget 2024	Prognos helår 2024	Avvikelse prognos helår mot budget
Taxor och avgifter	30,6	18,1	19,6	29,3	32,2	2,9
Bidrag (intäkter)	13,7	7,4	7,0	9,2	8,9	-0,3
Övriga intäkter	661,9	431,3	465,7	693,3	713,6	20,3
Summa intäkter	706,2	456,7	492,2	731,8	754,7	22,9
Personalkostnader	-193,4	-129,6	-137,1	-223,0	-212,2	10,8
Bidrag (kostnader)	-0,2	-0,2	-0,2	-1,9	-1,4	0,5
Köp av verksamhet	-30,8	-18,4	-19,9	-24,2	-26,5	-2,3
Lokallhyror	-127,2	-85,3	-83,5	-133,3	-133,1	0,3
Övriga driftskostnader	-329,4	-198,8	-229,1	-334,6	-351,4	-16,7
Kapitaltjänstkostnader	-193,1	-121,6	-122,2	-180,6	-199,2	-18,5
Summa kostnader	-874,0	-553,9	-592,0	-897,7	-923,7	-26,0
Summa totalt (mnlr)	-167,8	-97,2	-99,8	-165,9	-169,0	-3,1

Driftsredovisning

Verksamhet (mnkr)	Bokslut 2023	Utfall jan-aug 2023	Utfall jan-aug 2024	Budget 2024	Prognos helår 2024	Avvikelse prognos helår mot budget
Gata	-33,1	-21,2	-21,0	-33,8	-33,8	0
Trafik	-20,2	-12,0	-11,6	-23,2	-20,6	2,6
Park	-37,5	-25,3	-23,2	-33,5	-33,4	0,1
Vinterväghållning	-18,4	-11,2	-12,3	-15	-16,5	-1,5
Samhällsbetalda resor färdtjänst	-12,5	-7,6	-8,3	-12,5	-13,5	-1,0
Samhällsbetalda resor kompletteringstrafik	-0,2	0	0,1	-0,2	-0,2	0
TOTALT Allmän plats	-121,9	-77,3	-76,3	-118,2	-118	0,2
Teknisk nämnd	-1,5	-0,9	-0,8	-2,1	-2,1	0
Stab	-2,9	-2	-1,1	-2,5	-2,5	0
Strategisk planering	-11,6	-8,5	-10,4	-13,6	-13,5	0,1
Markförsörjning	-2,8	-1,0	-1,1	-3,1	-2,3	0,8
Måltidsservice	-0,2	-3,8	0,1	0,1	0,1	0
Städservice	0,2	0,1	0,7	0,1	0,1	0
Fastighet	-3,0	2,7	8,3	0,8	4,1	3,3
Strategisk lokalförsörjning	-1,3	-1,1	-2,4	-5,1	-5,1	0
TOTALT löpande drift Teknisk nämnd	-145	-91,8	-83	-143,6	-139,2	4,4
Lokalbank	-1,4	-1,0	-0,9	-4,5	-4,4	0,1
Specialfastigheter	-5,2	-3,2	-2	-5	-4,2	0,8
Lokalkostnader ej hyresgrundande	-14,2	-1,2	-12	-13,4	-20,2	-6,8
Markförsörjning ej löpande verksamhet	-2,0	0	-1,9	0	-1,6	-1,6
TOTALT ej löpande drift Teknisk nämnd	-22,8	-5,4	-16,8	-22,9	-30,4	-7,5
Besparing ändringsbudget april 2024				0,6	0,6	0
Totalt (mnkr)	-167,8	-97,2	-99,8	-165,9	-169	-3,1

6.1 Ekonomisk analys

Tekniska nämndens driftsbudget för skattefinansierad verksamhet år 2024 finansieras med ramtilldelning motsvarande 165,9 miljoner kronor. Prognosen visar ett underskott på 3,1 miljoner kronor.

Tekniska nämndens budgettilldelning för skattefinansierad löpande verksamhet för 2024 uppgår till 143,6 miljoner kronor och prognosen visar ett överskott med 4,4 miljoner kronor. Avvikelsen mellan budget och prognos beror framförallt på effektiviseringar och besparingar i driftsorganisationerna för att parera de kostnadsökningar verksamheterna såg i början av året kopplat till hög inflation.

Tekniska nämndens budget för ej löpande verksamhet så som specialfastigheter, lokalbank och kostnader av engångskaraktär relaterat till fastigheter och markförsörjning så som rivning, sanering, tvister och nedskrivningar samt driftskostnader för byggnation av nytt kommunhus är 22,9 miljoner kronor. Prognos för år 2024 är 30,4 miljoner kronor. Avvikelsen mellan budget och prognos är ett underskott med 7,5 miljoner kronor. Avvikelsen beror på att omfattningen förändrats under arbetets gång vid rivningar och saneringar, ökade kostnader kopplat till nytt kommunhus samt att markförsörjningen kopplat till exploateringsprojekt har haft kostnader för juridiskt stöd vid tvister.

Intäkterna i utfallet för augusti är 492,2 miljoner kronor och helårsprognosen för intäkter visar 22,9 miljoner kronor över budget. Avvikelsen beror på högre intäkter från hyror inom verksamheten för fastighet och att fler skolmåltider tillagas till externa kunder.

Utfallet för kostnader för augusti är -553,9 miljoner kronor och helårsprognosen för kostnader är -923,7 miljoner kronor, vilket är 26,0 miljoner kronor över budget. Personalkostnaderna är lägre i prognosen än budget på grund av sjukskrivningar, föräldradedighet samt vakanta tjänster. Tidsförskjutningar av rekryteringar har skett som ett verktyg för att skapa positivt budgetutrymme, men det har skett under avvägning att inte påverka utförandet och leverans i allt för stor utsträckning. Prognosen för övriga driftskostnader avviker med -16,7 miljoner kronor mot budget och beror på förändrade förutsättningar under rivningar och saneringar.

Det finns även en risk för kostnader i en juridisk tvist kopplat till verksamheten för fastighet. Tvisten kommer att avgöras i Hovrätten. Denna risk finns inte inlagd i prognosen.

Verksamheten för Allmän plats

Verksamheten för allmän plats har en prognos med överskott på 0,2 miljoner kronor mot budget. Största anledningen till avvikelsen är ökade kostnader för vinterväghållning med underskott på 1,5 miljoner kronor mot budget. Väderleken under vintern har medfört mycket arbete och bidrog även till att omfattningen av sandupptagning i år varit stor.

Prognosen visar ökade kostnader för samhällsbetalda resor med 1,0 miljoner kronor då resandet i kilometer har ökat med 34,5% jämfört med samma period 2023.

Prognosen visar ökade intäkter för parkering, vilket balanserar övriga kostnadsökningar inom verksamheten. Vakanser har skjutits i tiden för att skapa ett ekonomiskt utrymme mot budget, men tjänsterna kommer att tillsättas inom kort då behovet av dessa roller bedöms som stort.

Markförsörjning

Utänför löpande drift så har markförsörjningen i utfallet advokatkostnader och arkeologikostnader med direkt koppling till exploateringsprojekt, och dessa kostnader finns det inte budgetmedel för. Det finns en risk att dessa kostnader kommer öka under året om det tillkommer fler arkeologiska utgrävningar och pågående tvister är inte avslutade, samt att nya tvister kan tillkomma på grund av det ekonomiska marknadsläget. För ett exploateringsprojekt i Grillby pågår en tvist med entreprenören angående besiktningsfrågor, ändrings- och tilläggsarbeten samt viteskrav.

Verksamheten för Fastighet

Prognosen för verksamheten för Fastighets del som påverkas av internhyror visar ett överskott mot budget med 3,3 miljoner kronor.

Verksamheten är hårt drabbad av kostnadsökningar för fjärrvärme, men har arbetat för att kunna hantera kostnadsökningarna inom befintlig budget.

Inom verksamheten för Fastighet finns även strategisk lokalförsörjning som visar en budget i balans.

Prognosen för städservice visar även den en budget i balans, vilket är en effekt av arbete med kostnadseffektivisering. För städservice skulle ha en budget i balans 2024 behövde verksamheten göra effektiviseringar under året med 0,9 miljoner kronor. Effektiviseringar som genomförts är bland annat att bemanningen av arbetsledning justerats och det har skett samordning för nyttjande av lokaler.

Utanför löpande verksamhet visar prognosen för verksamheten för fastighet ett underskott med 5,9 miljoner kronor mot budget. Övriga lokalkostnader består av lokalbank, specialfastigheter och lokalkostnader ej hyresgrundande, dessa poster är inte inkluderade i objektsbudgeten för kommunens fastighetsbestånd. För lokalbanken som skall bära kostnaderna för uthyrningsbara lokaler som är vakanta visar utfall ett överskott på 0,1 miljoner kronor mot budget. Det är resultatet av aktivt arbete med lokalförsörjning och användande av lokaler. Kommunen har en mycket låg vakansgrad sett till kommunens totala fastighetsbestånd. Specialfastigheter innebär kostnader för de fastigheter som inte går att hyra ut, men saknar beslut på avveckling eller rivning. Prognosen på helår visar ett överskott med 2,5 miljoner kronor mot budget, till följd av arbete med lokalförsörjning för att undvika att dessa lokaler inte hyrs ut. För posten lokalkostnader ej hyresgrundande som innefattar rivnings kostnader, utrangeringar vid avveckling visar prognosen ett underskott med 8,8 miljoner kronor mot budget. Förändrade förutsättningar och justering av tidsplaner är anledningen till avvikelsen.

Måltidsservice

För att parera kostnadsökningar för livsmedel arbetar avdelningen aktivt med effektiviseringar och besparingar. Arbetet har pågått i flera år, men fortsätter dagligen genom förändrade menyer inom skola och förskola med ökad andel vegetabilier, minska andelen ekologiskt, ökade inköp av kort datum produkter samt ingen ökning av personalbemanning trots ökade volymer inom skola och förskola. Prognosen för måltidsservice visar en budget i balans.

6.2 Åtgärder för budget i balans

Att hantera underskott kopplat till rivningar och saneringar är utmanande då dessa kostnader är av engångskaraktär och har beroenden till investeringar. Dock arbetar förvaltningen med att hantera andra kostnadsökningar för en budget i balans.

Förvaltningen har påverkats av kostnadsökningar till följs av hög inflation. Kostnaderna för bland annat material, fjärrvärme, hantering av avfall och VA har ökat. Det sker arbete inom alla verksamheter för att parera dessa kostnadsökningar. Att inflationstakten sjunkit är positivt för verksamheterna och påverkar prognoserna positivt.

Det är utmanande för verksamheterna att arbeta med budget i balans i och med att arbete med effektiviseringar har skett under många år för att kunna leverera ökad ambition till kommuninvånarna. Dock har årets arbete med effektiviseringar gett effekt och driftsorganisationerna för verksamheterna Allmän plats och Fastighet prognostiserar för helår överskott mot budget. Nedan beskrivs en del av det arbete som pågår.

Verksamheten för Allmän plats arbetar med att optimera resursanvändningen, både vad gäller maskiner och personal. Stort fokus läggs på att se över så de maskiner och verktyg som används är kostnadseffektiva och är bra för miljön. Även nya rutiner kopplat till arbetssätt för avfallshantering har införts för att undvika kostnadsökningar för avfallshantering när prisjusteringar har skett för denna tjänst.

Som ett led i budget i balans har Verksamheten för mark och exploatering fokus på uppföljning av debiteringsgrad i och med nya arbetssätt och för att säkerställa att kostnader hanteras på bästa sätt.

Arbete pågår inom förvaltningen med att energioptimera kommunens fastigheter. Projektet EnOff arbetar med energisparande åtgärder genom att energikartlägga fastigheter för att se vilka investeringar som har störst effekt på olika fastigheter som exempelvis solceller och tilläggsisolering. Utöver detta pågår projekt med att minska energianvändningen genom att arbeta med beteendeförändringar.

Måltidsservice arbetar med att minska ökade livsmedel- och transportkostnader genom aktiva val av råvaror. Det pågår kontinuerligt arbete med att göra smarta inköp och arbete för att öka acceptansen av ökad andel vegetabilier i förskolan och skolan. Arbete sker genom att inkludera elever via matråd och genom att sprida glädje kring måltiden genom bland annat street food på skolgårdar.

Inom verksamheten för strategisk planering pågår arbete med effektiviseringar genom att utveckla arbetet med översiktsplan, arbeta med tidiga skreden i detaljplaneprocessen och att arbeta för ett gemensamt samhällsbyggnadsflöde inom kommunen.

Förvaltningen arbetar även med effektiviseringar kopplat till inköp och yttre skötsel av fastigheter.

6.3 Uppföljning volymer

Verksamheter med volymuppräknning i RFM	Volymenhet	Volym budget enligt beslutad RFM	Volym prognos helår	Avvikelse volym prognos mot beslutad budget	Avvikelse prognos mot budget utifrån volym (mnkr)	Avvikelse prognos mot budget i driftsredovisningen (mnkr)
Färdtjänst	Antal km	288 000	387 000	99 000	-4,2	-1
Markförvaltning	Befolkning ^{1/2}	48 368	48 015	-353	0	
Park	Befolkning ^{1/2}	48 368	48 015	-353	0,2	0,1
Plan	Befolkning ^{1/2}	48 368	48 015	-353	0,1	
Övriga resor	Befolkning ^{1/2}	48 368	48 015	-353	0	
Gata	Yta i kvadratmeter	1 074 419	1 074 419	0	0	-1,5
Trafik	Yta i kvadratmeter	268 605	268 605	0	0	2,6

Färdtjänst

Antalet körda kilometer har ökat med 34,5% under perioden januari-augusti 2024 jämfört med 2023. Nytt för i år är att arbetsresor har tillkommit.

Park

Avvikelsen i prognos beror på effektivisering av markskötsel, det vill säga yttre skötsel på fastigheter.

Gata

Avvikelsen beror inte på volym utan ökade kostnader för vinterväghållning till följd av väderleken och omfattande sandupptagning.

Trafik

Avvikelsen beror inte på volym, utan på högre parkeringsintäkter än budgeterat.

7 Uppföljning av väsentliga externa utförare

Köp av verksamhet	Andel % av nettokostnad utfall jan-aug 2024	Andel % av nettokostnad budget jan-aug 2024	Antal externa utförare per 31 augusti 2024
Allmän plats Vinterväghållning	54 %	70 %	4 st
Allmän plats Samhällsbetalda resor	84 %	86 %	1 st
Allmän plats Parker och planteringar	40 %	36 %	8 st
Allmän plats Yttre skötsel kommunens fastigheter	57 %	73 %	7 st

7.1 Sammanfattning av utförd uppföljning

Tekniska nämnden har externa utförare inom verksamheten för Allmän plats och de externa utförarna avropas genom ramavtal. Uppföljning med extern utförare sker regelbundet.

8 Investeringsredovisning

8.1 Investeringsredovisning, årlig budget (mnkr)

Investeringar 2024 (mnkr)	Budget 2024	Utfall jan-aug 2024	Prognos helår 2024	Avvikelse prognos helår mot budget
Fastigheter UAN	-345,2	-88,2	-310,0	35,2
Fastigheter UPN	-57,8	-16,5	-51,3	6,5
Fastigheter VON	-28,3	-16,6	-26,3	2,0
Fastigheter KS	-19,5	-2,2	-19,5	0,0
Investeringsbidrag KS	14,0	0,0	14,0	0,0

Fastigheter RTJ	-0,5	0,0	-0,5	0,0
Fastigheter TN	-4,0	-0,3	-1,5	2,4
Planerat underhåll	-68,5	-25,2	-68,5	0,0
Allmän plats	-74,4	-21,5	-71,9	-2,5
Investeringsbidrag Allmän plats	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier TN	-0,2	0,0	-0,2	0
Vattenförvaltningen	-0,3	0,0	0,0	-0,3
Totalt (mnkr)	-584,7	-170,5	-535,9	43,4

Kommentarer till investeringsredovisning, årlig budget

Tekniska nämndens budget för planerat underhåll år 2024 uppgår till 68,5 miljoner kronor och prognosen för helår är i nivå med budget.

Några större underhållsprojekt är:

- Miljö- och energiåtgärder; Bland annat montering av solceller och energieffektiviseringar på skolor. (EnOFF).
- Tallgårdens vård- och omsorgsboende (kulvertdragningar)
- Skogsviolens förskola (fönsterbyte och takrenovering)
- Idrotts huset (passagesystem)
- Skyddsrumrenoveringar.

Lokalförsörjningens total prognos för alla nämnder (inklusive planerat underhåll) år 2024 är 463,6 miljoner kronor, vilket är en avvikelse på 46,1 miljoner kronor mot budgeterat 509,8 miljoner kronor. Avvikelsen beror främst på avvikelser inom utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden då tidplaner har justerats i fleråriga projekt.

Verksamheten för Allmän plats har budget år 2024 på 74,4 miljoner kronor och prognos för helår är 71,9 miljoner kronor, då det enskilda projektet Klosterparkens budget inte kommer användas då projektet befinner sig i förstudiefas. Budgeten kommer att flyttas framåt i tid genom ombudgetering framgent.

8.2 Investeringsredovisning, enskilda projekt (mnkr)

	Totalt per projekt (mkr)			
	Total budget	Utfall t.o.m. aug 2024	Total prognos	Avvikelse prognos mot budget
Enskilda projekt under planering och projektering				
Totalt (mkr)				

	Totalt per projekt (mkr)			
	Total budget	Utfall t.o.m. aug 2024	Total prognos	Avvikelse prognos mot budget
Pågående enskilda projekt med genomförandebeslut från kommunstyrelsen				
UAN Nytt gymnasium	-530,0	-519,4	-555,0	
UAN Ripans nya fsk	-86,0	-21,8	-86,0	
UAN Grundskola Västerleden ny eller ombyggnad Lillsidan	-480,8	-64,5	-480,8	
UAN Grundskola Örsundsbro ny/ombyggnad, ersättning o utökning	-310,0	-11,9	-310,0	
UAN Grundskola Örsundsbro evakuering evakuering moduler bodar	-10,0	-0,3	-9,5	
UAN Bredsands förskola (Storskogen)	-96,0	-8,6	-96,0	
UPN Ny sporthall Västra Enköping (Aktivitetscenter Västerleden)	-98,5	-16,1	-98,5	
VON LSS Åkersberg	-31,0	-21,9	-31,0	
VON LSS Paviljong Hummelsta	-2,8	-1,2	-2,8	
Totalt (mkr)	-1 645,1	-665,7	-1 669,6	

	Totalt per projekt (mkr)				
	Total budget	Utfall t.o.m. aug 2024	Avvikelse utfall mot budget	Total prognos	Avvikelse prognos mot budget
Avslutade enskilda projekt under året					
UPN Speaker torn	-2,5	-3,3		-3,3	
Totalt (mkr)	-2,5	-3,3		-3,3	

Kommentarer till investeringsredovisning, enskilda projekt

Investeringar utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Grundskola Västerleden - Lillsidan skolan

Budgeten för år 2024 är 166,6 miljoner kronor och prognosen 130,1 miljoner kronor, vilket är en avvikelse på 36,5 miljoner kronor under budget. Årets avvikelse beror på en justering utifrån projektets tidsplan. Entreprenad pågår.

Grundskola Örsundsbro

Budgeten för år 2024 uppgår till 13,3 miljoner kronor och prognos är 13,3 miljoner kronor, vilket är en avvikelse med 0,0 miljoner kronor. Entreprenad pågår.

Nytt gymnasium

Projektet har lämnat över fastigheten till verksamheten och verksamheten startade i fastigheten höstterminen 2024. Beräknad total prognos är i dagsläget 555,0 miljoner kronor. Avvikelsen beror på att under pågående byggentreprenad för gymnasiet har omvärlden med storskaligt krig i Ukraina och pandemi medfört en onormal prisutvecklingen för projektet. Kontraktet med leverantör möjliggör för leverantören att få ersättning för kostnader som kan hänföras till en onormal prisutveckling. Beredning har startat för tilläggsbudget till projektet i enighet med styrdokumentet Regler för investeringar, beslutad av kommunfullmäktige 2021-11-15, som beskriver att om behov av utökad anslag blir aktuellt ska tilläggsbudget beslutas av kommunfullmäktige.

Budget för år 2024 är 42,1 miljoner kronor och prognosen är 67,1 vilket ger en avvikelse på -25,0 miljoner kronor.

Ripans förskola

Budgeten för år 2024 uppgår till 50,8 miljoner kronor och prognosen för 2024 är 31,6 miljoner kronor, vilket ger en avvikelse mot budget med 19,2 miljoner kronor. Entreprenad pågår.

Storskogens förskola

Budgeten för år 2024 uppgår till 22,5 miljoner kronor och prognosen för 2024 är 30,0 miljoner kronor, vilket ger en avvikelse mot budget med -7,5 miljoner kronor. Entreprenad pågår.

Investeringar upplevelsenämnden

Några enskilda projekt som följs upp för upplevelsenämnden är följande:

Kulturhus Joar

Kommunstyrelsen har beslutat att starta projektering och upphandling av projektet. Projektering pågår.

Ny sporthall Västra Enköping – Lillsidanskolan

Budgeten för år 2024 uppgår till 43,6 miljoner kronor och prognosen 36,3 miljoner kronor, vilket ger en avvikelse mot budget med 7,3 miljoner kronor. Entreprenad pågår.

Speakertorn ruggbyarena

Speakertornet har överskridit budget med 8% på grund av ökade kostnader för grundläggning och anslutning av vatten och avlopp.

Investeringar Vård- och Omsorgsnämnden

LSS Åkersberg

Budgeten för år 2024 är 24,5 miljoner kronor och prognosen är 22,5 miljoner kronor, vilket är en avvikelse med 2,0 miljoner kronor. Årets avvikelse beror på justering av projektets tidsplan. Entreprenad pågår.

9 Förväntad utveckling

Lokalförsörjningsprocessen

Förändrade befolkningsprognoser påverkar lokalförsörjningens planering och kommer påverka genomförandet av fastighetsinvesteringar. Här såg vi vid föregående befolkningsprognos att tillväxttakten fortsätter men inte i lika hög grad som tidigare.

Framtagande av fastighetsstrategi pågår, vilken ska reglera hur planering ska ske med enhetliga principer för kommunens fastigheter. Denna ska implementeras i arbetssättet för kommunens arbete med lokalförsörjning och beslutas politiskt. Detta är avgörande för effektivt planerat underhåll. När fastighetsstrategin är fastslagen kommer styrdokument kopplade till lokalförsörjningsprocessen revideras.

Välfärdsbrottsligheten

Välfärdsbrottslighet påverkar demokratin negativt på flera sätt. Dels försvinner offentliga resurser till personer och verksamheter som inte har rätt till dem, vilket i stor omfattning stärker den kriminella ekonomin samt används för brottsliga ändamål. Kommuner och regioner köper sedan 1990-talet in allt mer välfärdstjänster från företag och föreningar, och en del av utbetalningarna hamnar i fel händer. En ökad risk finns för att tjänstepersoner och förtroendevalda utsätts för otillåten påverkan vilket till exempel kan innebära att det finns en rädsla för att utföra vissa uppdrag eller att den som är utsatt väljer att avsluta sin tjänst eller sitt uppdrag. Det finns inget som tyder på att välfärdsbrottsligheten skulle minska och uppläggen är ofta mycket innovativa vilket gör att vi behöver lägga mycket mer tid och kompetensutveckling på att motverka denna.

Klimatförändringar och extremväder

Klimatförändringar och stora vädervariationer med exempelvis värme och skyfall påverkar nämndens verksamheter och arbete pågår med att se över och åtgärda identifierade problem kopplat till infrastruktur, fastigheter, vatten och platsmark. Klimatanpassning kommer att vara prioriterat framöver för att säkerställa både värde och funktion på våra anläggningar och infrastruktur. Försäkringsbolagen ställer högre krav på klimatanpassningar både på myndigheter och civilsamhälle, ett initiativ som kommer att skynda på omställningen.

Effektiviseringar och utvecklingsbehov

Ett stort arbete pågår med effektiviseringar och besparingar som ett led den ekonomiska osäkerheten som varit med hög inflation. Tekniska nämndens budget påverkas av hög inflation då förvaltningen står för största delen av kommunens inköp och många leverantörer har avtal som justeras med index. Lägre inflation skapar bättre förutsättningar för budget i balans för nämnden. Inför budget 2025 och plan 2026 finns beslutade effektiviseringar i budget, som bland annat effektivisering av arbete med yttre skötsel och effektiviseringar i arbetet med inköp så som utveckling av avtalsuppföljning. De närmsta åren är kommer effektiviseringar av olika former vara viktiga för att skapa budgetutrymme till annat. Arbete pågår med att utveckla både styrningen och förmågan att arbeta med förnyelse och transformation. I utvecklingen av

samhällsbyggnadsprocessen fortsätter arbetat med försörjningarna som ingår i processen. Där har förvaltningen avsatt en verksamhetsutvecklare för att arbeta med struktur och arbetssätt.

Resurser läggs på digitalisering, som exempelvis implementering av projektverktyg för att utveckla projektstyrningen och dokumenthantering. Införande av e-tjänster i högre utsträckning pågår och efterfrågas av både medborgare och näringsliv. Digitaliseringen är en viktig del för att öka tillgängligheten och service. Framgent finns behov av mer insatser kopplat till digitalisering, omställningar och förnyelse.

Nya lag- och myndighetskrav som påverkar är EU:s reviderade energieffektiviseringsdirektiv (EED) ska offentliga byggnader fram till 2030 påvisa en årlig minskning av energianvändning med 1,9% till 2030, vilket ställer höga krav på att arbeta effektivt med energieffektivisering. För kommunen innebär det att vi kommer att behöva öka investeringar i energieffektiviseringsåtgärder. Exakt hur stor kostnadspåverkan detta har för driften är ännu inte fastställt. Verksamheten för Fastighet har påbörjat denna omställning genom EnOff-projektet och genom att bemanna upp organisationen med en energingenjör.

Från den 1 januari 2026 ska kommuner samla in vanligt förpackningsavfall separat på torg eller i parker som är över 2 000 kvadratmeter och där det förekommer betydande mängder förpackningsavfall. Kommuner ska dessutom samla in förpackningsavfall av plast separat på andra platser utomhus där det förekommer betydande mängder sådant förpackningsavfall, till exempel på gågator. Avfallet ska vägas och återrapporteras. Arbeta inom verksamheten för Allmän plats har påbörjats för att hantera detta.

10 Internkontroll

Risk	Kontroll	Resultat	Kommentar
<p> Stora kostnader under entreprenad och ökade driftskostnader för verksamheter</p> <p><i>Tekniska nämnden har många stora projekt som pågår parallellt i takt med att Enköpings kommun utvecklas. Om projektekonomi inte följs upp och avvikelser fångas upp och hanteras finns risk för stora kostnader både under entreprenaden och vidare i ökade driftkostnader för verksamheterna.</i></p>	<p>Alla stora projekt följer PEJL-modellen</p>	<p> Kontroll genomförd utan avvikelser</p>	<p>Arbetet med projektstyrning är långt framskridet, verksamheterna har identifierat och genomfört flertalet utvecklingsinsatser, så som rollsättning enligt PEJL där projektägarens ansvar är tydliggjort och utökat för att få en närmare koppling till verksamheten. Det projektverktyg som nu förbereds för att upphandling är begränsat till samhällsbyggnadsförvaltningens projektstyrning. Upphandlingsunderlaget är dock anpassat för att fler förvaltningar ska ges möjlighet att använda verktyget. Det finns en vinning i att implementera projektverktyget i alla förvaltning för utveckla kommungemensam styrning och</p>

Risk	Kontroll	Resultat	Kommentar
<p>■ Bristande kunskap om att ansöka om tillstånd</p> <p><i>Verksamheterna som teknisk nämnd ansvarar för kräver i många fall både tillstånd för att bedriva verksamheten men också för att genomföra olika aktiviteter. Om kunskap eller processer för att söka tillstånd inte fungerar riskerar nämnde att bryta mot lagar och även orsaka skada på människa, miljö och ekonomisk förlust.</i></p>	<p>Tillstånd söks korrekt</p>	<p>■ Kontroll</p> <p>genomförd med stor avvikelse</p>	<p>uppföljning.</p> <p>Bedömningen vid halvår 1 är att verksamheten har kännedom om vilka tillstånd som krävs inom deras område och när de behöver förnyas. Dock saknas en systematik gällande dokumentation, uppföljning och uttalat ansvarig. Personliga tillstånd förvaras tillsammans med personalakten vilket innebär att tillståndet inte flyttas med om personen tar anställning vid annan förvaltning.</p> <p>Åtgärdsplan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Det finns ett behov av ett förvaltningsgemensamt arbetssätt för uppföljning och dokumentation, där dokumentationen måste följa gällande persondatalagar. 2. Uppdatering av rollbeskrivningar för att säkerställa ansvariga för olika tillstånd.
<p>■ Anställda med förtroendeskadliga bisysslor</p> <p><i>Det finns bestämmelser om förbud mot s.k. förtroendeskadliga bisysslor som reglerar arbetstagares rätt att ha bisysslor. Om bisysslor inte anmäls eller godkänns finns risk för att intressekonflikt eller jäv kan uppstå. Det finns även en risk att allmänhetens förtroende påverkas negativt om kommunanställda har bisysslor som kan påverka tjänsteutövningen till förmån för egen eller annan part.</i></p>	<p>Regelverk kring bisysslor följs</p>	<p>■ Kontroll</p> <p>genomförd med mindre avvikelse</p>	<p>Vid stickprov framkom bisysslor som ej fanns anmälda eller dokumenterade vilken gör att vi har avvikelser. Ansvariga chefer är meddelade avvikelserna och ansvarar för att åtgärda dessa. Förvaltningen har tagit fram nya rutiner och internutbildningar för chefer kring bisysslor för att åtgärda grundorsakerna till att det fanns avvikelser.</p> <p>Åtgärdsplan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Avvikelser meddelas närmaste chef för hantering. 2. Internutbildning inbokad i augusti för alla chefer. 3. Uppdatera rutin på förvaltningen vid rekrytering.

Risk	Kontroll	Resultat	Kommentar
			fråga om bisyssla ställs vid anställningen.
<p>Bristande informationssäkerhet</p> <p><i>Bristande informationssäkerhet kan få konsekvenser i form av att verksamheten inte kan bedrivas på ett ändamålsenligt och effektivt sätt, bristande skydd för den personliga integriteten samt störningar i samhällsviktig verksamhet. Bristar i informationssystem kan också påverka fysiska tillgångar.</i></p>	<p>Rutiner för informationssäkerhet följs</p>	<p>Kontroll</p> <p>genomförd med mindre avvikelser</p>	<p>Under 2023 uppgraderades systemstödet för informationsklassning. I den nya versionen är klassningen mer omfattande, förvaltningen arbetar igenom de informationsklassningar som gjorts för att anpassa dem till den nya versionen. Alla nya IT-komponenter klassas direkt i det nya systemet innan implementering. Vikten av informationssäkerhet har ökat drastiskt, flera av förvaltningens verksamheter har redan ett inarbetat arbetssätt för hantering av känslig information i och med att deras verksamheter innehåller sekretessbelagda uppgifter eller har en verksamhet som är samhällskritisk.</p> <p>Åtgärdsplan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Informationsklassning av förvaltningen alla IT-komponenter pågår därefter ska handlingsplaner skrivas för varje komponent.
<p>Bristande arbetsmiljöarbete</p> <p><i>Förvaltningen saknar systematiskt sätt för att säkerställa att medarbetare/personella resurser utbildas enligt gällande lagar och regler (Arbetsmiljö, Säkerhet m.m.). Förvaltningens ser inte till medarbetarna mår bra och känner trivsel på arbetsplatsen samt utvecklar deras kompetenser. Det kan i sin tur leda till sjukfrånvaro, att man inte lyckas behålla och vidareutveckla sina medarbetare. Det kan leda till problem med bemanning och leverans av grunduppdraget.</i></p>	<p>Rutin för årligt medarbetarsamtal följs</p>	<p>Kontroll</p> <p>genomförd utan avvikelser</p>	<p>Det finns inarbetade strukturer för styrning och uppföljning av arbetsmiljö, friskvård och tydliga rollbeskrivningar. Utbildningsmatrisen har en dokumentägare som regelbundet uppdaterar denna, följer upp och samordnar utbildningar där det finns behov (exempelvis hjärt- och lungräddning). Förvaltningen gör även en medarbetarundersökning årligen med tillhörande åtgärder som en del av det systematiska arbetsmiljöarbetet. Vid genomgången fanns rollbeskrivningar som inte uppdaterats senaste året. En påminnelse är skickad till ansvarig chef att revidera dessa.</p>

Risk	Kontroll	Resultat	Kommentar
			Det finns ett stort behov av ett prioriterat arbete gällande digitalisering av personaladministration. Att effektivisera administrationen genom digitala signaturer och blanketter frigör tid hos både chef och medarbetare
<p>Bristande rutiner vid hantering av revisionsrapporter</p> <p>Förvaltningen saknar processer och systematik kring hantering av revisionsrapporter. Vid en avsaknad av detta riskerar förvaltningen att missa avvikelser och att sätta in korrigerande åtgärder. Det kan leda till minskad kvalitet i leveranser och även brister i uppfyllnad av krav.</p>	<p>Process för hantering av inkommande revisioner och granskningar</p>	<p>Kontroll genomförd med mindre avvikelser</p>	<p>Förvaltningens verksamheter granskas regelbundet och har god kännedom om hur en revision går till vilket skapar goda förutsättningar för en enkel implementering av rutiner och årshjul kopplade till processen. Förvaltningen har även en positiv inställning till revisioner och granskningar.</p> <p>Det saknas en dokumenterad process och rutiner för arbetet under och efter en revision. Förvaltningen har påbörjat ett sådant arbetet men det är ännu i ett tidigt skede.</p> <p>Åtgärdsplan:</p> <ol style="list-style-type: none"> Förvaltningsgemensam process och rutin tas fram för hur inkommande revisioner hanteras. Översyn om vi kan använda något av befintliga system för loggning av avvikelser, förbättringsförslag och observationer.

Granskning ISK halvår 1 2024 visar att det finns avvikelser inom två områden som behöver åtgärder, se bilaga 1. Ytterligare två områden bedömdes som delvis tillfredsställande men behöver förbättras för att säkerställa en förbättrad kontroll.

Området tillståndprocesser visar att det finns ett behov av ett förvaltningsgemensamt arbetssätt för uppföljning och dokumentation. Även att förtydliga vilken roll som har ansvar för att söka tillstånd i aktuell process.

Området bisysslor kontrollerades mot Bolagsverkets register. En uppföljning av föregående granskning gjordes även där samtliga medarbetare som tidigare inte hade anmält bisysslor nu var åtgärdade. Vid denna granskning gjordes en sökning baserat på 100 slumpvis utvalda medarbetare från 3 verksamheter och det fanns 8 bisysslor som inte var godkända och diarieförda vilket innebär att vi fortsatt har avvikelser och behov av kunskapshöjande insatser.

Utfallet av internrevisionen meddelas till verksamhetsansvariga för hantering och åtgärd. Förvaltningen kommer att arbeta med åtgärder för kontrollområdena i ordinarie linjeverksamhet med stöd av staben.

Tekniska nämndens interna styrning och kontroll följs upp som ett eget ärende med diarienummer TF2023/1212

11 Verksamheten för vatten- och avlopp

11.1 Verksamhet

Teknisk nämnd ansvarar för vatten- och avloppsverksamheten (VA) i kommunen inom de av Kommunfullmäktige beslutade VA-verksamhetsområdena.

Uppdraget för VA-verksamheten är att producera och leverera ett godkänt dricksvatten, avleda, rena och återföra renat spill- och dagvatten till sjöar och vattendrag inom verksamhetsområdena för VA.

VA-verksamheten svarar för planering, ny- och ombyggnation samt drift och underhåll av verk, distributionsnät, dagvattenanläggningar, pumpstationer, reservoarer och tryckstegringsstationer.

34 § i Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster anger att VA-avgifternas belopp och hur avgifterna ska betalas ska framgå av en taxa och att kommunen får meddela föreskrifter om VA-taxan. Det totala avgiftsuttaget får inte överstiga de kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva VA-anläggningen och fördelningen av avgiftsuttaget ska ske utifrån vad som är skäligt och rättvist. Det finns dock inget juridiskt hinder mot att VA-verksamheten helt eller delvis finansieras med skattemedel.

11.2 Väsentliga händelser

Risakanalysen för grundvatten i Enköpingsåsen, så kallad känslighetskarta har börjat implementeras i samhällsplaneringen i samband med detaljplanering och anslutningsärenden inom VA. 1 maj 2024 var nivåerna i grundvattenmagasinen högre än de varit på uppemot 20 år. Grundvattennivåerna har sjunkit under sommaren, vilket är norm, men de är fortfarande över de normala.

Underlag för ny nödvattenplan är framtaget. Politiskt antagande beräknas ske under kvartal 1 2025.

Tillsynsmyndigheten, miljö- och byggnadsförvaltningen, har konstaterat avvikelser från livsmedelslagstiftningen i form av att det saknas tillräckligt skydd för att förhindra obehöriga tar sig tillträde till Munksundets vattenproduktion. Åtgärden finns planerad och har avsatta ekonomiska medel, men behöver tidigareläggas på grund av föreläggandet.

Under sommaren har ett antal större vattenläckor på huvudledningar inträffat. Gemensamt för de ledningar som har gått sönder är att de påverkat leveransen för flertalet abonnenter, påverkat framkomligheten i centrala Enköping samt att de är äldre gjutjärnsledningar som passerat sin livslängd.

Dyra akuta arbetsinsatser har krävts på distributionsnät på grund av eftersatt underhåll och låg reinvesteringstakt/förnyelsetakt. Investeringsstakten behöver öka för att säkerställa en robust och säker leverans av dricksvatten samt avloppshantering som lever upp till miljökrav.

Ett systematiserat underhållsarbete där verksamheten arbetar aktivt med förebyggande underhåll säkerställer en god förvaltning av de investeringar som gjorts och görs i VA-huvudmannens anläggningar. Införande av systematiserat underhållsarbete pågår, men är försenat med anledning av ekonomisk återhållsamhet och vakanser.

Digitalisering har storprioritet inom verksamheten och sker genom att arbete pågår med införandet av fjärravlästa digitala vattenmätare. Även

införandet av nytt verksamhetssystem för GIS-baserat digitalt ledningskartverk arbetas med. Däremot kommer inte inköp av drift- och underhållssystem kommer inte att ske under 2024 utan 2025, på grund av ekonomisk återhållsamhet och vakanser. Dock planeras ett ärendehanteringssystem upphandlas under hösten, inom ramen för systematiserat underhållsarbete.

Översvämningar och höga vattenflöden har inneburit bräddningar på avloppsnätet och ökat antal skadeståndsärenden. Kostnaderna för det inträffade är inte kartlagt ännu. Det blir av vikt framgent att jobba med det eftersatta underhållet av diken, fördröjningsdammar och utbyggnad av det kommunala dagvattennätet.

Tillsynsmyndigheten har konstaterat avvikelser mot hänsynsreglerna i miljöbalken och har förelagt VA-verksamheten att inkomma med saneringsplaner för Grillby reningsverk, Fjärdhundra reningsverk samt Örsundsbro reningsverk senast den 30 maj år 2025. Saneringsplanerna ska tydliggöra vilka åtgärder för uppströmsarbetet med avseende på att minimera mängden tillskottsvatten till det aktuella verket som verksamhetsutövaren planerar, samt beräknad tidplan för när åtgärder kan genomföras. Arbetet pågick innan föreläggandet, men slutdatum behöver tidigareläggas med anledning av föreläggandet.

I Nynäs bevattningsdammar hygieniseras rejektdekantat för att sedan spridas på salixodling. Innan sommaren upptäcktes att duken inte var tät, då vatten från dammarna läckte ut i ett dike intill. Dammen är tömd, inspekterad och rengjord. Åtgärd fortskrider för att förhindra läckage.

11.3 Resultaträkning

Resultaträkning (belopp i mnkr)	Bokslut 2023	Utfall jan-aug 2023	Utfall jan-aug 2024	Budget 2024	Prognos helår 2024	Avvikelse prognos helår mot budget
Taxor och avgifter	112,5	75,8	81,8	145,3	119,7	-25,5
Bidrag (intäkter)	0,5	0,7	0,1	0,1	0,1	0,0
Övriga intäkter	17,5	11,5	9,1	20,1	11,8	-8,3
Summa intäkter	130,5	88,0	91,1	165,4	131,6	-33,8
Personalkostnader	-36,1	-23,3	-23,6	-43,5	-38,6	4,9
Bidrag (kostnader)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Köp av verksamhet	-1,8	-0,9	-1,0	0,0	0,0	0,0
Lokallyror	-3,0	-1,8	-2,8	-1,8	-3,1	-1,4
Övriga driftskostnader	-69,1	-46,6	-36,1	-69,6	-63,2	6,4
Kapitaltjänstkostnader	-36,6	-22,1	-29,9	-50,6	-47,8	2,8
Summa kostnader	-146,5	-94,7	-93,4	-165,4	-152,7	12,7
Summa totalt (mnkr)	-16,0	-6,7	-2,4	0,0	-21,1	-21,1

11.4 Ekonomisk analys

Kommunfullmäktige avser i oktober 2024 fatta beslut om VA-verksamhetens budget. Föreslagen budgeten är -25,5 miljoner kronor, vilket är beskrivet i Tekniska nämndens beslutade budget för år 2024.

Med anledning av ekonomisk återhållsamhet har nogsam avvägning vid tidpunkt för återbesättning av vakanta tjänster medfört kraftigt minskad kostnadsbild. På grund av vakanser och personallbrist har vissa utredningar inte kunnat starta som planerat och detta har medfört att kostnadsutfallet för utredningar prognosticeras mycket lägre än budget.

Alltför omfattande akuta driftinsatser har omöjliggjort att följa planeringen att driftpersonal på distributionsnät ska arbeta i investeringsprojekt. Intäkter har därmed uteblivit.

Kostnader för avveckling av slamdammar kommer delvis att krävs under året och kommande år. Kostnaderna är idag delvis okända, men behöver prioriteras. Kostnadsfördelning mellan Skattekollektivet, Avfallskollektivet och VA-kollektivet behöver ske i enlighet med delansvar för de fyra anläggningarna. Driftkostnaderna för slamdammarna förväntas dock minska till följd av åtgärden, varför beslutet på sikt bör innebära en minskad kostnad för kommunen. Ekonomiska konsekvenser kommer dock att uppstå för företagare, för lantbrukarna, i och med förlorade intäkter.

På grund av en pågående juridisk tvist i ett exploateringsinvesteringsprojekt i Grillby kommer utfallet för advokatkostnader vara högre än budgeterat. Dessutom ökar kostnaderna i investeringsprojektet, med anledning av utfallet i tvisten.

VA-verksamheten påverkas starkt av ränteutvecklingen. Under perioden, till och med augusti, har räntekostnaderna inte varit lika höga som budgeterat. I utfallet är räntekostnaderna baserade på räntan 1,85%, till skillnad mot prognosticerad årsränta på 1,95%. Budgeterad räntesats är 2,10%. Förändringen mellan budget och prognos blir därmed 2,7 miljoner kronor.

11.5 Åtgärder för budget i balans

VA-avgifterna ska täcka de kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva VA-verksamheten i kommunen i enlighet med Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster.

Kostnadsdrivande omvärldspåverkan har genererat underskott för VA-verksamheten, med anledning av att man inte kunnat förutspå främst ökad ränta och inflation. Ökade fasta kostnader för kemikalier, markhyror, bränsle, energi, utrustning, material och tjänster påverkar kostnadsbilden för VA-verksamheten.

Tidigare föreslagen VA-taxa tog inte höjd för de kostnadsökningar som skett inom branschen, där ökad inflation och räntekostnader påverkat stort. Större höjning av VA-taxan är därmed aktuell och föreslås inför 2025.

Överskott och underskott av avgiftsuttaget regleras över en treårsperiod i enlighet med Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster. Underskott som genereras måste återställas. Eftersom självkostnadsprincipen gäller, om inte Skattekollektivet vill finansiera underskottet, behöver taxan höjas i enlighet med det underuttag som generat underfinansiering av VA-anläggningen 2023 och även budgeterat för 2024. 2024 har VA-verksamheten planerat ett underskott om 25,5 miljoner kronor för att täcka nödvändiga kostnader.

Utöver justering av VA-taxan arbetar verksamheten med olika åtgärder som ett led mot budget i balans.

Intäkter

- Översyn och prioritering av fördröjda intäkter från anslutningsärenden.
- Bättre uppföljning med stöd av månadsbetalning (från årsskiftet) och översyn om frekvensen på intäktsuppföljning under året.
- Möjliggörs verksamheten för arbete att kartlägga och motverka graden av odebiterbart vatten, påverkas den enskilda VA-abonnetten positivt, genom att fler betalar för kostnaderna.

Besparingar

- Besparingsarbete pågår inom verksamheten för att minimera kostnadsutvecklingen. Nogsam avvägning vid tidpunkt för återbesättning av tjänster är ett exempel, som möjliggjort till minskad kostnadsbild.
- VA-verksamheten gjorde under 2023 och kommer delvis under 2024 göra besparingar på personalkostnader. Möjligheten till att göra samma fortsatta besparing inom personal, är inte möjligt om VA-lagstiftningen ska efterlevas och pågående investeringar ska slutföras.
- Möjlighet till kortsiktig besparing finns inom nyutveckling och digitalisering, men då måste vissa satsningar, investerings- och driftbudgetmässigt, först göras innan effektviseringseffekt uppnås.
- Planeringsmässigt har reinvestering i distributionsnät tidigare skjutits på, men måste framöver ske på grund av klimatanpassningsåtgärder och inträffade skadestandsärenden.
- Tillväxt-/exploateringsprojekt kräver ofta mycket driftsmedel, förutom investeringsmedel, då de som oftast är mycket kostsamma i utredningsskedet. Dessutom föranleder de ofta båda ny- och reinvesteringsmedel, för att möjliggöra utökning kapacitetsmässigt.
- Med anledning av att det försämrade ekonomiska läget för kommunen och dess invånare, behöver tidsplaner för investeringar ses över och tänkbart justeras. Om tidsförskjutning göres kan det dock innebära ökade risker (akuta insatser och större negativa konsekvenser), förskjuter arbetsinsatsen från planerade till akuta insatser, ökade driftskostnader, ökade energikostnader och skjuter fram effektiviseringseffekter m.m.. Arbete med tidsplaner pågår och förtydliganden kommer framöver i andra kommunala processer och beslut.

Övrigt

- Fortsatt arbeta med översyn på avtalstrohet.
- Energikartläggning, energibesparingsåtgärder och översyn av effektoppar.
- Aktivt kalkyl- och uppföljningsarbete.
- Fokuserat arbete med uppföljning och styrning av budgetar.
- Påbörja upphandling av projektstyrningsverktyg, vilket bl.a. syftar till bättre ekonomisk uppföljning.

11.6 Ekonomiska nyckeltal

Ekonomiska nyckeltal	Bokslut 2022	Bokslut 2023	Budget 2024	Prognos helår 2024
Total kostnad per ansluten	2 809,20	3 706,00	4 175,00	3 802,00
Total kostnad per kubikmeter levererat dricksvatten	35,20	46,0	53,0	48,0
Andel drift- och underhållskostnad av total kostnad	75,2 %	72,5 %	74,1 %	80,1 %
Andel räntor och avskrivningar av total kostnad	26,2 %	28,1 %	33,8 %	35,2 %

Nyinvesteringar per ansluten	2 236,50	5 412	10 096	9 270
Reinvesteringar per ansluten	1 186,50	1 399	1 519	1 380
VA taxa typhus A	9 801,50	10 291,00	11 011,00	11 011,00
Antal anslutna personer	35 738 st	35 162 st	35 805 st	35 805 st
Antal anläggningar	6 413 st	6 502 st	6 697 st	6 697 st

11.7 Investeringsredovisning

11.7.1 Investeringsredovisning, årligt budget (mnkr)

Investeringar 2024 (mnkr)	Budget 2024	Utfall jan-aug 2024	Prognos helår 2024	Avvikelse prognos helår mot budget
Vatten och avlopp - Nyinvestering	-299,3	-150,0	-280,2	19,2
Vatten och avlopp - Reinvestering	-54,4	-19,2	-49,4	5,0
Vatten och avlopp - Anslutningsavgifter	-62,2	-21,9	-51,7	10,5
Totalt (mnkr)	-415,9	-191,1	-381,3	34,7

Kommentarer till taxefinansierad investeringsredovisning, årlig budget

Budgeten för året är uppdelad på 15 samlingsposter och 5 projekt med enskild budget, det vill säga enskilda projekt enligt regler för investeringar.

Budget för investeringar för VA uppgår till 415,9 miljoner kronor. Prognosen är 381,3 miljoner kronor, vilket ger en avvikelse på 34,7 miljoner kronor under budget.

Ombudgetering mellan samlingsposter på VA kan komma att behövas.

Ekonomisk avvikelse är relaterad till exploateringsinvesteringsprojekt, som planeras av Mark- och exploateringsverksamheten.

Exploateringsprojekt för VA finansieras av VA-anslutningsavgifter. Avvikelsen beror främst på att entreprenaderna för flera av de större projekten har senarelagts, senarelagt detaljplanearbete och omprioritering av projekt i syfte att samordna med andra infrastrukturprojekt och stadsdelsutveckling. Tidigare kalkyler är delvis inaktuella med anledning av tidigt framtagna kalkyler, kostnadsdrivande omvärldspåverkan samt kraftig inflation. Arbete med exploateringsprocessen pågår, förvaltningen fortsätter att utveckla det gemensamma budget-, prognos- och kalkylarbetet.

Nedan redovisas avvikelser inom samlingsposterna.

Nyinvestering ledningsnät SAMLINGSPOST

Total budget för samlingsposten är 20,0 miljoner kronor och prognosen för året är 21,2 miljoner kronor. Det ger en avvikelse på 1,2 miljoner kronor över budget. Avvikelsen beror bland annat på projekt vid Kaptensgatan och Magasinsgatan där det pågår omfattande entreprenader

med att förstärka och förnya VA-distributionsnätet.

Nyinvestering vattenverk SAMLINGSPOST

Total budget för samlingsposten är 7,8 miljoner kronor och prognosen är 5,1 miljoner kronor. Det ger en avvikelse på 2,7 miljoner kronor över budget. Anledningen till avvikelsen är främst projektet med processförbättringar har blivit senarelagt till 2025, med anledning av personalbrist.

Nyinvestering avloppsverk SAMLINGSPOST

Total budget för samlingsposten är 2 miljoner kronor och prognosen är 0 miljoner kronor. Med anledning av personalbrist och prioritering av andra samlingsposters projekt har projekt inte kunnat startas upp under 2024.

Nyinvestering Dagvattenanläggningar SAMLINGSPOST

Total budget för samlingsposten är 0,5 miljoner kronor och prognos är 0 miljoner kronor. Med anledning av personalbrist och prioritering av andra samlingsposters projekt har projekt inte kunnat startas upp under 2024.

Reinvestering Ledningsnät SAMLINGSPOST

Total budget för samlingsposten är 35 miljoner kronor och prognosen är 31,7 miljoner kronor. Det ger en avvikelse på 3,3 miljoner kronor under budget. Ekonomisk avvikelse beror på förändring i tidplan för vissa projekt bland annat projektet vid Kaptens- och Magasinsgatan som är ett tekniskt komplext projekt samt att arbetet vid Dr Westerlund/Lillsidan har fått prioriterats om på grund av samordning med övriga tekniska försörjningar. För projektet Västra Ringgatan behöver arbeten samordnas i tid med verksamheten Allmän plats, ett arbete som är osäkert avseende när det kommer att utföras.

Reinvestering vattenverk SAMLINGSPOST

Total budget för samlingsposten är 5 miljoner kronor och prognos är 3,5 miljoner kronor, vilket är en avvikelse på 1,5 miljoner kronor under budget. Med anledning av personalbrist och prioritering av andra samlingsposters projekt har projekt inte kunnat startas upp under 2024.

Reinvestering avloppsverk SAMLINGSPOST

Total budget för samlingsposten är 13,4 miljoner kronor och prognosen är 13,2 miljoner kronor. vilket är en avvikelse på 0,2 miljoner kronor under budget.

Avloppsverk Enköping stödåtgärder SAMLINGSPOST

Total budget för samlingsposten är 0,6 miljoner kronor och prognosen är 0,6 miljoner kronor.

Reinvesteringar Dagvattenanläggningar SAMLINGSPOST

Total budget för samlingsposten är 0,4 miljoner kronor och prognosen är 0,4 miljoner kronor.

Fordon SAMLINGSPOST

Total budget för samlingsposten är 0,6 miljoner kronor och prognosen är 0,4 miljoner kronor.

Övriga nyinvesteringar SAMLINGSPOST

Total budget för samlingsposten är 2,0 miljoner kronor och prognosen är 2,0 miljoner kronor.

Exploatering nya nät SAMLINGSPOST

Total budget för samlingsposten är 19 miljoner kronor och prognosen är 35,8 miljoner kronor, vilket är en avvikelse på 16,8 miljoner kronor över budget. Avvikelsen mot budget beror bland annat på att tidplaner har förändrats i fleråriga projekt vilket medfört kostnadsförskjutningar över tid och att projekten har kostnadsökningar bland annat på grund av prisökningar för material på grund av rådande inflation och mängdökningar inom pågående entreprenader. Detta är investeringar som verksamheten har liten möjlighet att påverka utbyggnadstakten för utan den följer utbyggnadstakten för kommunens exploateringsprojekt vilken har haft förändrade tidplaner sedan budgeten beslutades. Investeringar inom denna samlingspost finansieras av anslutningsavgifter och påverkar inte brukningsavgiften som kommunen tar ut i va-taxan.

11.7.2 Investeringsredovisning, enskilda projekt (mnkr)

I tabellerna nedan redovisas både projekt med och utan genomförande beslut från kommunstyrelsen samt de projekt som tagits i bruk under året.

Enskilda projekt under planering och projektering	Totalt per projekt (mnkr)			
	Total budget	Utfall t.o.m. aug 2024	Total prognos	Avvikelse prognos mot budget
Dricksvattenförsörjningen (DVF)	-95,0	-3,7	-95,0	
Totalt (mnkr)	-95,0	-3,7	-95,0	

Pågående enskilda projekt med genomförande beslut från kommunstyrelsen	Totalt per projekt (mnkr)			
	Totalt budget	Utfall t.o.m. aug 2024	Total prognos	Avvikelse prognos mot budget
Nytt avloppsreningsverk (ARV)	-1 260,0	-364,1	-1 260,0	
Kolarvik Sjöängarna	-110,0	-61,3	-110,0	
Totalt (mnkr)	-1 370,0	-425,4	-1 370,0	

Kommentarer till taxefinansierad investeringsredovisning, enskilda projekt

Nya omvandlingsområden SAMLINGSPOST

Samlingsposten består bland annat av projekten Ekudden, Kolarvik och Sjöängarna samt Märsön.

Total budget för året för samlingsposten är 41,2 miljoner kronor och prognos är 13,9 miljoner kronor, vilket ger en avvikelse på 27,3 miljoner kronor under budget. Orsaken är att utbyggnaden av VA i omvandlingsområdena Kolarvik och Sjöängarna har justerad tidplan samt att projektet Märsön avvaktar framtagandet av ny vattentjänstplan.

- Projektet för omvandlingsområdet Kolarvik och Sjöängarna är i genomförandefas.
- Projektet Märsön är förstudiefas.
- Projektet Ekudden beräknas fortskrida efter att detaljplanen är antagen; projektet är i planeringsfas.

Tidplaner för dessa projekt har ändrats, med anledning av beslut om detaljplaner, försenade upphandlingar, väntan på tillstånd och beslut på inskickade anmälningar till myndigheter.

Tidigare satta markeringsbelopp för ovan nämna omvandlings- och utbyggnadsprojekt är inaktuella med anledning av tidigt satta markeringsbelopp, kostnadsdrivande omvärldspåverkan samt att kraftig inflation har påverkat stort, varför projekten för Märsön och Ekudden behöver nya politiska beslutade budgetar för planerings- och genomförandefas enligt regler för investering. Reviderade kalkyler kommer att tas fram efter att planeringsfasen är färdigställd.

Anläggningsavgiften skall täcka de kostnader som krävs för att ordna en allmän VA-anläggning. Detta är aktuellt i de tre ovan nämnda omvandlings- och utbyggnadsprojekten. Arbete med översyn av tidplaner pågår och förtydliganden kommer framöver i andra kommunala processer och beslut.

Nytt avloppsreningsverk (ARV)

Avvikelsen för projektet är 0,9 miljoner kronor högre än budget under år 2024. Prognosen är att projektet håller antagen budget. Projektet håller antagen tidplan, men har påverkats av vissa kostnadsförskjutningar i tid. Nytt avloppsreningsverk är i genomförandefas.

Ny dricksvattenförsörjning (DVF)

Avvikelsen under år 2024 för projektets planeringsfas är 15,9 miljoner kronor lägre än budget. Projektet håller antagen tidplan, men har påverkats av kostnadsförskjutningar i tid. Ny dricksvattenförsörjning befinner sig i planeringsfas.